

T. B. M. M.

(S. Sayısı : 365)

2985 Sayılı Toplu Konut Kanununa Bir Ek Madde ile Bir Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/632)

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : K.K. Gn. Md. 07/101—2325/04631

26.10.1989

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Millî Savunma Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 18.10.1989 tarihinde kararlaştırılan “2985 sayılı Toplu Konut Kanununa Bir Ek Madde ile Bir Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı” ve gerekçesi ekli olarak gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Turgut Özal

Başbakan

GENEL GEREKÇE

Anayasamızın “sosyal güvenlik bakımından özel olarak korunması gerekenler” başlıklı 61 inci maddesi, “Devlet harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleriyle, malul ve gazileri korur” hükmünü amir olup, aynı madde ile bu konuda Devlete, gerekli teşkilat ve tesisleri kurma veya kurdurma mükellefiyeti yüklenmiştir.

Bu hükmün icabı olarak 2559 sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanununa 3233 sayılı Kanunla eklenen Ek 9 uncu madde ile, polis şehitlerinin aileleri ile sınırlı olarak Toplu Konut Fonundan faizsiz konut kredisi verilmesi imkânı getirilmiştir.

Konuya objektif bir zaviyeden bakıldığında, polis şehitlerinin ailelerine faizsiz konut kredisi verilmesini gerektiren sebeplerin, diğer Devlet şehitlerinin aileleri için de geçerli olduğu görülecektir. Bu nedenle sözü edilen imkânın, aynı şartlarla bütün şehitlerin dul ve yetimlerine tanınmasının, Anayasanın 10 uncu ve 61 inci maddelerinin gereklerine uygun düşeceği değerlendirilmiştir.

Ancak, halen mevzuatımızda “şehit” kavramını açık ve genel bir biçimde düzenleyen bir hüküm mevcut bulunmamasıyla beraber bazı kanunlarımızda dar kapsamlı, bazılarında her görev başında hayatını kaybedeni şehit sayma temayülünde hükümler yer almaktadır.

T.C. Emekli Sandığı Kanununun yayımlanmasıyla yürürlükten kaldırılan 3.6.1930 tarihli ve 1683 sayılı Askerî ve Mülkî Tekaüt Kanununun 45 inci maddesinde “Harpde veya eşkiya müsademelerinde şehiden ve hizada kendisinin sun'u taksiri olmayarak vazife icabı kazaen

veya mecruh olup tedavi sırasında veya icra olunan cerrahi ameliyat neticesinde veya sebebi malum olmayarak muhasara içinde vefat eden zabıtlarla mülki ve askerî memurların yetimlerine ... maaş ödenir” şeklinde bir hüküm bulunmakta olmasına rağmen bu Kanundan sonra yürürlüğe giren diğer kanunlarda benzer bir tanım doğrudan doğruya yer almamıştır.

Gerçi kimin şehit sayılacağı, 1683 sayılı Kanunda mevcut hükme rağmen o tarihlerde de söz konusu olmuş ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin 5.11.1936 tarihli ve 927 sayılı tefsir kararında “harpde veya eşkiya müsademesinde her nevi düşman silahı ile derhal vefat edenlerin” şehit sayılacakları belirtilmiştir.

T.C. Emekli Sandığı Kanununda ise doğrudan bir tanım yer almamakla birlikte harp maluliyetine sebep olan olaylardan dolayı ölenlerin şehit sayılacakları zımnen belirtilmiştir.

Bilindiği üzere Emekli Sandığı Kanunu normal emeklilik dışında “adi malul, vazife malulü, harp malulü” şeklinde kıstaslar kabul ederek gerek bunlara gerekse dul ve yetimlerine aylık bağlamayı derecelendirmiştir.

Bu Kanununun 64 üncü maddesinde, vazife malullerinden bu maluliyete;

1. Harpte fiilen ateş altında,
2. Harpte, harp bölgelerindeki harp harekât ve hizmetleri sırasında, bu harekât ve hizmetlerin sebep ve etkileriyle,
3. Harpte veya hazırlık devresinde her çeşit düşman silahlarının etkisiyle,
4. Askerî harekâtı gerektiren iç tedip ve sınır hareketleri sırasında, bu hareketlerin sebep ve etkisiyle,
5. Barışta ve olağüstü hallerde emir veya görev ile uçuş yapan uçucular ve dalış yapan denizaltıcılar ile emirle uçak veya denizaltıda bulunan diğer görevlilerin bu görevin etkisiyle,
6. Anayasa gereği veya uluslararası anlaşmalar uyarınca yabancı ülkelere gönderilen Türk Silahlı Kuvvetleri mensupları veya aynı görev içerisindeki sivil kişilerin bu görev esnasında,

Uğrayanlara harp malulü denileceği belirtilmiş ve aynı Kanununun dul ve yetim aylıklarının bağlanmasına ilişkin 69 uncu maddesinin (d) fıkrasında da “... 64 üncü maddede yazılı hallerde şehit olmuşlarsa” şeklinde bir ifade kullanılarak, 64 üncü maddede sayılan sebeplerden biri ile hayatını kaybedenlerin şehit sayılacakları zımnen kabul edilmiştir. Ancak bu kabulün Türkiye Büyük Millet Meclisi yorumundan daha geniş bir kapsamda olduğu da açıkça gözlenmektedir.

Şehit kavramına Emekli Sandığı Kanunu dışında 28.2.1982 tarihli ve 2629 sayılı Uçuş, Paraşüt, Denizaltı, Dalgıç ve Kurbağa adam Hizmetleri Tazminat Kanununun 13 üncü maddesinde rastlanmakta ve “Şehitlik ve Sakatlık Tazminatı” başlıklı bu maddede;

1. Pilot, silah sistem operatörü ve bunların adaylarıyla uçuş ekibi personelinin uçuş hizmet faaliyetlerinden,
2. Paraşütçü ve paraşütçü adaylarının uçuş faaliyetleri ile paraşüt atlayışlarından,
3. Denizaltıcı, dalgıç ve kurbağa adamlar ile bunların adaylarının denizaltı, dalgıç ve kurbağa adam hizmet faaliyetlerinden,
4. Hangi meslek ve sınıftan olursa olsun; vazifeli olarak askerî uçak veya denizaltıda bulunan askerî personel ile bir askerî hizmetin ifası için bu vasıtalarda bulunanlar, uçak veya denizaltıda buldukları esnada ya da paraşütle atlayış faaliyetlerinden, şehit olanlara ... tazminat verilir.

Hüküm yer almaktadır.

Görüldüğü üzere bu madde ile 5434 sayılı Kanunun 64 üncü maddesinin (d) bendi arasında benzerlik bulunmakta ve uçucular, denizaltıcılar ve dalgıçlar dışında “paraşütçüler ile kurbağa adamlar’dan” bu görevleriyle ilgili faaliyetlerden dolayı ölenlerin de şehit kavramı içerisine alındıkları (sadece 2629 sayılı Kanunun uygulanması itibarıyla) saptanmaktadır.

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 26 ncı maddesinin 3 üncü bendinde ise geniş kapsamlı bir şehit tanımı yapılmakta ve Gelir Vergisi Kanunu uygulaması itibarıyla “harp, isyan, eşkiya, kaçakçı takip ve müsademesi, sanıkların ve mahkûmların takibi manevra, talim ve tatbikat esnasında görev başında ve görevden doğan sebeplerle ölenler şehit sayılır” hükmü yer almaktadır.

Bu tanım içerisinde, Emekli Sandığı Kanunu ve 2629 sayılı Kanunda belirtilen görevleri kapsayan ifade bulunmakla birlikte başka kıstaslar da getirilmekte ve geniş bir anlatım ortaya konulmaktadır.

Bütün bu hükümlerin varlığına rağmen, kimin şehit sayılacağıнын mevzuatımızda açıkça düzenlenmemiş olması dolayısıyla bir kavram ve tanım boşluğunun bulunduğunu söylemek mümkündür.

Şehit ifadesinin yürürlükteki mevzuatımıza göre Emekli Sandığı Kanunu ile 2629 ve 193 sayılı kanunlarda belirtilen çerçevede kalması gerektiğinin düşünülmesi ve bunun yeterli olduğunun kabul edilmesi halinde olayın mevcut uygulamalarımızla çelişeceği gözden uzak tutulmamalıdır.

Uygulamada görülmektedir ki bir çok kamu görevlisi görevi nedeniyle hayatını kaybettiğinde, genel bir ifade ile şehit olarak nitelendirilmekte, buna uygun tören yapılmakta ve şehitliklere defnedilmekte, dolayısıyla mevzuat ile uygulama açısından tam bir uyum sağlanamamaktadır.

Bu itibarla kimlerin şehit sayılması gerektiğinin birleştirici yasal bir tasarrufla hüküm altına alınmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

Bilindiği üzere bir çok kamu görevlisi yurt içinde güvenlik ve asayişin korunmasında veya yurt dışında Devletimizi temsilen görev almışlar ve bu görevlerinin ifası sırasında ya da bu görevlerinden dolayı çeşitli tedhiş ve suikast eylemleri nedeniyle hayatlarını kaybetmişlerdir.

Harp hali olmasa bile yapılan görevlerin özelliği nedeniyle ve bu görevden dolayı uğranılan saldırı sonucunda hayatlarını kaybeden görevlilerin, 5434 ve 2629 sayılı kanunlarda sayılan görevliler ve görevlerle bir paralellik içerisinde olduğuna şüphe duyulmamakta ve bunların da şehit kapsamında mütalaa edilmelerinde zaruret olduğu düşünülmektedir.

Bu suretle, görev başında meydana gelen her ölüm sonucunun şehitlik kavramı ile birleştirilmesi imkânı ortadan kaldırılarak geniş yorumların yapılması önlenerek ve uygulamadan doğan anlaşmazlıklar çözümlenmiş olacaktır.

Tasarıda, şehit kabul edilen görevliler yanında, bazı özel hallerde görev yaparken hayatlarını kaybeden bazı görevlilerin de Kanun kapsamına alınmasında zaruret görülmüştür. Nitekim Silahlı Kuvvetler bünyesindeki görevlilerin, harbe hazırlık faaliyetlerinden olarak manevra ve tatbikatlara katılmaları sırasında karşılaştıkları tehlikeler, bu faaliyeti azımsanmayacak derecede riskli hale getirmektedir.

Şehitlik olgusu yanında, bu görevi ifa ederken hayatlarını kaybedenlerin de Kanun kapsamına alınmasıyla eşitlik ilkesi zedelenmemiş olacaktır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Bu maddede, şehit olan veya başka sebeplerle hayatlarını kaybedenlerin yakınlarına hangi şartlarda faizsiz konut kredisi verileceği belirtilmektedir. Genel gerekçede de izah edildiği üzere, 2330, 2566, 2453, 2629 sayılı kanunlar ve 5434 sayılı Kanununun 64 üncü maddesi kapsamındaki görevler nedeniyle şehit oldukları kabul edilen görevliler ile barışta ve olağanüstü hallerde yapılan manevra ve tatbikat sırasında hayatlarını kaybeden görevlilerin yakınlarının bu haktan yararlanabilecekleri ifade edilmektedir.

Madde, hakkın suiistimal edilmesinin önlenmesi ve gerçek ihtiyaç sahiplerinin bu haktan yararlanması bakımından dul eş dışındaki kişiler için “maaş bağlanmış olmak veya bakmakla yükümlü olmak” gibi kısıtlayıcı hükümler de getirmektedir.

Madde 2. — Madde ile, Kanunun yürürlük tarihinden önce şehit olan veya hayatlarını kaybeden görevlilerin yakınlarının da getirilen bu imkândan yararlanmaları öngörülmektedir.

Madde 3. — Yürürlük maddesidir.

Madde 4. — Yürütme maddesidir.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

Esas No. : 1/632

Karar No. : 106

16.2.1990

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Millî Savunma Bakanlığınca hazırlanarak 26.10.1989 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça 27.10.1989 tarihinde Komisyonumuza havale edilen “2985 sayılı Toplu Konut Kanununa Bir Ek Madde ile Bir Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı” Komisyonumuzun 14.2.1990 tarihinde yaptığı 30 uncu birleşimde Hükümeti temsil eden Millî Savunma Bakanı Başkanlığında Maliye ve Gümrük Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ve Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı İdaresi Başkanlığı temsilcilerinin katılımıyla incelenip görüşülmüştür.

Yapılan görüşmeler sonucunda; polis şehitlerinin ailelerine olduğu gibi, 5434, 2330, 2566, 2453 ve 2629 sayılı kanunların kapsamındaki görevler nedeniyle şehit olanlar ile barışta ve olağanüstü hallerde yapılan tatbikat ve manevralar sırasında, bu harekât ve hizmetlerin sebep ve etkileriyle hayatlarını kaybedenlerin ailelerine de Toplu Konut Fonundan faizsiz konut kredisi verilmesini öngören tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca da uygun bulunarak maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının çerçeve 1 inci maddesine bağlı Ek Madde 1’de yer alan 2629 sayılı Kanunun adı madde metninde eksik yazıldığından düzeltilmiş ve madde yapılan bu değişiklikle, çerçeve 2 nci maddesine bağlı Geçici Madde 2 ile yürürlük ve yürütmeye ilişkin 3 ve 4 üncü maddesi ise aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Yusuf Bozkurt Özal
Malatya
Sözcü
Reşit Ülker
İstanbul
Mehmet Deliceoğlu
Adıyaman
Ömer Okan Çağlar
Aydın

Fenni İstinyeli
Balıkesir
Sait Ekinci
Burdur
Muzaffer Arıcı
Denizli

Togay Gemalmaz
Erzurum
Erol Zeytinoglu
Eskişehir

Abdullah Aykon Doğan
Isparta

Ülkü Söylemezoğlu
Kahramanmaraş
Mustafa Dinç
Konya
Şakir Şeker
Sivas

Enis Tütüncü
Tekirdağ
Muhalefet şerhim eklidir.

MUHALEFET ŞERHİ

Yasaya karşı olmamakla beraber Madde 1'in kapsamını genişleten önergemizin reddedilmesi nedeniyle, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda söz hakkımı saklı tutmak amacıyla muhalifiz.

Hümi Ziya Postacı
Aydın
Enis Tütüncü
Tekirdağ

Erdal Kalkan
Edirne

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Başkanvekili
Hazım Kutay
Ankara
Kâtip
Mehmet Seven
Bilecik
Nihat Türker
Afyon
Hümi Ziya Postacı
Aydın
Muhalefet şerhim eklidir.
A. Şamil Kazoğlu
Bolu
Ünal Akkaya
Çorum
Erdal Kalkan
Edirne
Muhalefet şerhim eklidir.
Mehmet Kahraman
Erzurum
Abdulkadir Ateş
Gaziantep
Muhalefet şerhim eklidir.
Ali Topuz
İstanbul
Muhalefet şerhim eklidir.
Alaettin Kurt
Kocaeli
Ali Talip Özdemir
Konya
Zeki Çeliker
Siirt

Abdulkadir Ateş
Gaziantep
Ali Topuz
İstanbul

(S. Sayısı : 365)

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

2985 Sayılı Toplu Konut Kanununa Bir Ek Madde ile Bir Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 2.3.1984 tarihli ve 2985 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 1. — 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun 64 üncü maddesi, 2330 sayılı Nakdî Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun, 2566 sayılı Bazı Kamu Görevlilerine Nakdî Tazminat Verilmesi ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun, 2453 sayılı Yurt Dışında Görevli Personele Nakdî Tazminat Verilmesi ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun, 2629 sayılı Uçuş, Paraşüt, Denizaltı, Dalgıç ve Kurbağaadam Hizmetleri Tazminat Kanunu kapsamındaki görevler nedeniyle şehit olanlar ile barışta ve olağanüstü hallerde yapılan tatbikat ve manevralar sırasında bu harekât ve hizmetlerin sebep ve etkileriyle hayatlarını kaybedenlerin; dul eşine, eşi hayatta değilse veya evlenmişse maaşa bağlanmış çocuklarına müştereken, bunlar bulunmadığı takdirde bakmakla yükümlü olduğu ana veya babasına konut sahibi yapmak amacıyla Toplu Konut Fonundan faizsiz olarak kredi verilir.

Bu kredinin miktarı, başvuru esasları ile ödemesiz dönemi ve ödeme süresiyle ilgili esaslar Yüksek Planlama Kurulunca Belirlenir.”

MADDE 2. — 2.3.1984 tarihli ve 2985 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 2. — Ek 1 inci madde kapsamında kalan ve bu Kanunun yürürlük tarihinden önce şehit olan veya hayatlarını kaybedenlerin hak sahibi yakınlarına bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren müracaatları halinde ek 1 inci maddede belirtilen esaslar dahilinde faizsiz konut kredisi verilir.”

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

**2985 Sayılı Toplu Konut Kanununa Bir Ek Madde ile Bir Geçici Madde
Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı**

MADDE 1. — 2.3.1984 tarihli ve 2985 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 1. — 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun 64 üncü maddesi, 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun, 2566 sayılı Bazı Kamu Görevlilerine Nakdi Tazminat Verilmesi ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun, 2453 sayılı Yurt Dışında Görevli Personele Nakdi Tazminat Verilmesi ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun, 2629 sayılı Uçuş, Paraşüt, Denizaltı, Dalgıç ve Kurbağaadam Hizmetleri Tazminat Kanunu ve 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun kapsamındaki görevler nedeniyle şehit olanlar ile barışta ve olağanüstü hallerde yapılan tatbikat ve manevralar sırasında bu harekât ve hizmetlerin sebep ve etkileriyle hayatlarını kaybedenlerin; dul eşine, eşi hayatta değilse veya evlenmişse maaşa bağlanmış çocuklarına müştereken, bunlar bulunmadığı takdirde bakmakla yükümlü olduğu ana veya babasına konut sahibi yapmak amacıyla Toplu Konut Fonundan faizsiz olarak kredi verilir.

Bu kredinin miktarı, başvuru esasları ile ödemesiz dönemi ve ödeme süresiyle ilgili esaslar Yüksek Planlama Kurulunca belirlenir.”

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 2. — Tasarının Geçici 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 3. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan	
<i>T. Özal</i>	
Devlet Bak. ve Başbakan Yrd.	Devlet Bakanı
<i>A. Bozer</i>	<i>K. İnönü</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>G. Taner</i>	<i>C. Çiçek</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>I. Çelebi</i>	<i>M. Yazar</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>İ. Özarlan</i>	<i>S. Sert</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>E. Konukman</i>	<i>İ. Aşkın</i>
Adalet Bakanı	Millî Savunma Bakanı
<i>M. O. Sungurlu</i>	<i>İ. S. Giray</i>
İçişleri Bakanı	Dışişleri Bakanı
<i>A. Aksu</i>	<i>A. M. Yılmaz</i>
Maliye ve Gümrük Bakanı V.	Millî Eğitim Bakanı V.
<i>G. Taner</i>	<i>A. Akyol</i>
Bayındırlık ve İskân Bakanı	Sağlık Bakanı
<i>C. Altınkaya</i>	<i>H. Şuğın</i>
Ulaştırma Bakanı	Tarım Orman ve Köyişleri Bakanı
<i>C. Tuncer</i>	<i>L. Kayalar</i>
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı	Sanayi ve Ticaret Bakanı V.
<i>İ. Aykut</i>	<i>İ. Özarlan</i>
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı	Kültür Bakanı
<i>F. Kurt</i>	<i>N. K. Zeybek</i>
Turizm Bakanı	
<i>İ. Aküzüm</i>	

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Tasarının 4 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

